

**การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี***
SANGHA'S PARTICIPATION FOR COMMUNITY DEVELOPMENT IN BANLUEAK
SUB-DISTRICT, PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

พระอธิการนินนาท สนต์จิตโต
Phra Athikarn Ninnat Santacitto
วัดบ้านเลือก ราชบุรี
Wat Balueak, Ratchaburi
E-mail: M.A.Ratchaburi1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบความคิดเห็น และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในตำบลบ้านเลือก จำนวน 385 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหาอุปสรรค คือ ประชาชนบางคนยังดำเนินชีวิตด้วยความประมาท ดังนั้น ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ ดังนั้น ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; พระสงฆ์; การพัฒนาชุมชน

*Received February 2, 2022; Revised April 25, 2022; Accepted April 27, 2022

Abstract

This research article was to study participation, comparison of the opinions, and study problems, obstacles, and suggestions of Sangha's participation for community development in Balueak Sub-district, Photharam District, Ratchaburi Province. Methodology was the mixed research methods that the quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data in the field study from 385 samples in Balueak Sub-district, analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test, F-test, One-way Analysis of Variance and Least Significant Difference: LSD. In addition. The qualitative research collected data from document and from 7 key informants by interviewing and analyzed data by content descriptive interpretation.

Findings were that 1) participation had an overall opinion at high level, 2) gender, age, education, occupation, and income were personal factors by with the opinions were not different, denying the set hypothesis. and 3) problems and obstacles were that some people still live their lives with negligence, should the dissemination of knowledge about sufficiency Economy Philosophy and the Dhamma of the public with an emphasis on promoting processes be applied in the real life. Moreover, there was still local drug problem. There should be training course organized on danger of drug abuses, especially among vulnerable youths.

Keywords: Participation; Sangha; Community Development

บทนำ

เนื่องด้วย การทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีความสุข รู้รัก สามัคคี และร่วมมือกันทำงานได้ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชนในทุกยุคสมัย (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2540) สิ่งที่น่าพัฒนาจะต้องระลึกละเลาะเพื่อช่วยให้การดำเนินงานไปสู่จุดหมายของการพัฒนาชุมชน ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ (2) ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง (3) ส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึภาคภูมิใจที่จะอาศัยและประกอบอาชีพในหมู่บ้านของตนเองอย่างสงบสุข (4) ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น (5) ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล ให้แต่ละคนนำเอาความสามารถในตัวเองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ (6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการดำเนินชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย (7) เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสังคมให้ดีขึ้น (8) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้ (9) เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ตนเอง ชุมชน ประเทศชาติ และ (10) เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น (จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2540)

แต่ปัญหาสำคัญ คือ แม้จะได้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน มีการจัดทำตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องมาแล้วบ้าง แต่ก็ยังไม่เกิดผลมากนักในทางปฏิบัติ รวมทั้งขาดความต่อเนื่อง และการให้ความสำคัญที่จะประกาศใช้เป็นนโยบายระดับชาติและกำหนดให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ในส่วนของการดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมการกินอยู่ดีบางอย่างของรัฐบาล (โดยเฉพาะนโยบายประชานิยม) ก็นำมาซึ่งปัญหาที่ยุ่ยยากที่ต้องตามแก้ไขกันเป็นเวลานานและไม่ก่อให้เกิดความสุขที่แท้จริงอย่างยั่งยืนได้ (พระไพศาล วิสาโล, 2542)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการที่ผู้วิจัยมีภูมิสำเนาในพื้นที่ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี จึงสนใจศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี” เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี อีกทั้ง ยังเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1) รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2) กลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากรเป็นประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิสำเนาในพื้นที่เขตการปกครองเทศบาลตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 10,480 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ได้มาจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551)

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มเจ้าคณะปกครองในพื้นที่ จำนวน 1 รูป กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 2 คน และกลุ่มนักวิชาการในพื้นที่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 รูปหรือคน

3) เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ทั้งในลักษณะข้อคำถามปลายปิด และข้อคำถามปลายเปิด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนาสำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานสำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง

การวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.470) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.535) ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.528) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.580) และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.599) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) ประชาชนบางคนยังดำเนินชีวิตด้วยความประมาท 2) ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 3) ประชาชนบางคนทำลายสิ่งแวดล้อมด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และ 4) อุปสรรคจากระแสวัตถุนิยม และ ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน 2) ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง 3) ควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ในโอกาสที่ได้แสดงธรรม ทั้งในวัดและภายนอกวัดควรส่งเสริมวิถีชีวิตที่เน้นสุนิยมทางใจ มากกว่าวัตถุนิยมทางกาย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีประเด็นน่าสนใจซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.470) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.535) ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.528) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.580) และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.599) ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เข้าใจในความเป็นจริงที่พระสงฆ์มีชีวิตที่เกี่ยวข้อกับคฤหัสถ์อยู่เสมอ เพราะปัจจัยในการดำรงชีพของพระสงฆ์นั้นขึ้นอยู่กับชาวบ้าน ด้วยชีวิตที่ยังต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นที่เป็นชาวบ้านหรือคฤหัสถ์นั่นเอง จึงทำการการตอบ

แทนแก่ชาวบ้าน ซึ่งการตอบแทนแก่ชาวบ้านนั้น พระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตามสมควรแก่สถานภาพหรือความเป็นสมณะ โดยไม่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัย และกฎหมายต่าง ๆ ของฝ่ายบ้านเมือง ทั้งนี้ ด้วยตระหนักในกระบวนการพัฒนาชุมชนที่มุ่งดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ให้มีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่เจริญขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตนเองและร่วมมือกันดำเนินงาน โดยการสนับสนุนช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยงานภายนอก และด้วยเหตุที่การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการแห่งการกระทำทางสังคมซึ่งคนในชุมชนนั้นต้องร่วมกันจัดการวางแผนและลงมือกระทำการเอง ต้องพิจารณาให้รู้ชัดว่า ต้องการอะไร มีปัญหาอะไรซึ่งเป็นปัญหาร่วมกัน แล้วจึงจัดทำแผนเพื่อจัดการความขาดแคลนหรือบำบัดความต้องการ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยที่พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นจึงจะขอความช่วยเหลือจากภายนอกเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้เอง และกระตุ้นให้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หรือทั้งในระดับจุลภาค และระดับมหภาค นั้นเอง ดังกล่าวนี สอดคล้องกับที่ พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ์ จันทโน) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์” พบว่า ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ระดับมาก และยังสอดคล้องกับที่ พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวณโณ) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” พบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับที่ พระมหาสุกกันต์ สุขุมาล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย” พบว่า ในการพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน พัฒนากลุ่มสตรีและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ควรเพิ่มการปลูกป่าในชุมชนบำรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ เพิ่มการปรับปรุงถนนลูกรัง สร้างท่อระบายน้ำ ขุดลอกคลองสาธารณะ โดยการจะดำเนินงานให้สำเร็จได้นั้น ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา และยังสอดคล้องกับที่ พระสมพิศ สมพิสาโร (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า พระสงฆ์ต้องเป็นแกนนำในการปลูกฝังจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนให้เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าและร่วมมือกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พระสงฆ์ควรสอดแทรกหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถปลูกฝังความรักและหวงแหนวัฒนธรรมความเป็นไทยเข้าไปในกิจกรรมหรือประเพณีประจำท้องถิ่น และควรประยุกต์หลักธรรมทาง

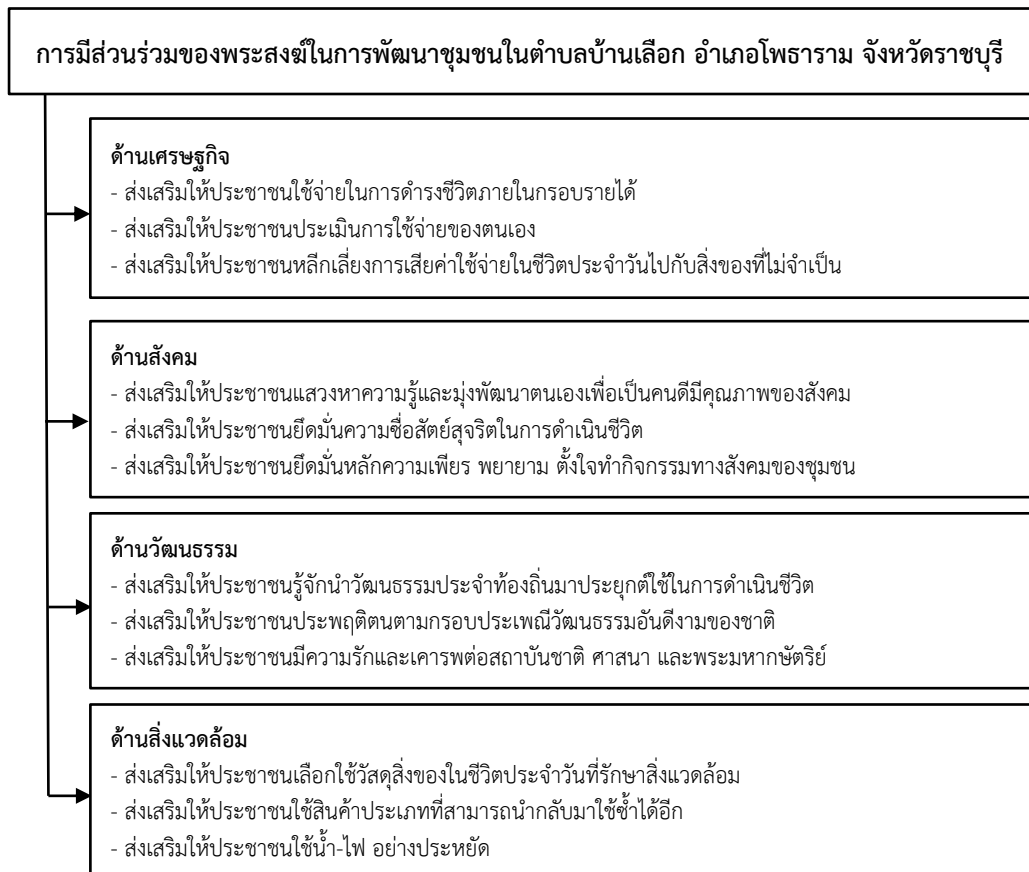
พระพุทธศาสนาให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิต ประการสำคัญ คือ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและประโยชน์ของการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการใช้ยา นอกจากนี้ ควรจัดสรรพื้นที่ส่วนหนึ่งของวัดให้เป็นลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย สำหรับให้คนในชุมชนได้ใช้เป็นสถานที่พบปะและพักผ่อนหย่อนใจด้วย และยังสอดคล้องกับที่ พระบุญโชค กิตติสาร (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” พบว่า การพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องยึดถือการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับทุกฝ่าย โดยทุกคนต้องรับรู้รับทราบ ร่วมกันตัดสินใจในการทำงาน การดูแล การบริหาร การบริหารงานโดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมและประชาชนเป็นสำคัญนี้ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวมและประชาชน โดยคำนึงถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์และสาธารณูปโภคอย่างประหยัดและเหมาะสม ตลอดจนร่วมมือ ช่วยเหลือและประสานงานกันอย่างทุ่มเทและจริงใจ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุที่ พระสงฆ์ในตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนที่มุ่งสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับภูมิปัญญา ทุกสาขาอาชีพ ด้วยความเมตตาแก่เวไนยสัตว์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลทุก ๆ ด้าน จึงส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ พระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสกโก (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับที่ พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ์ จนทโน) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับที่ พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวงษ์) (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษา ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับที่ พระบุญโชค กิตติสาร (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ทำให้เกิดความคิดเห็น

ที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับที่ พระมหาสุกกันต์ สุขุมมาโล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ คือ ส่งเสริมให้ประชาชนใช้จ่ายในการดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ ส่งเสริมให้ประชาชนประเมินการใช้จ่ายของตนเอง และส่งเสริมให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการเสียค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปกับสิ่งของที่ไม่จำเป็น

ด้านสังคม คือ ส่งเสริมให้ประชาชนแสวงหาความรู้และมุ่งพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม ส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต และส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นหลักความเพียร พยายาม ตั้งใจทำกิจกรรมทางสังคมของชุมชน

ด้านวัฒนธรรม คือ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักนำวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติตนตามกรอบประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรักและเคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ด้านสิ่งแวดล้อม คือ ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกใช้วัสดุสิ่งของในชีวิตประจำวันที่รักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สินค้าประเภทที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อีก และส่งเสริมให้ประชาชนใช้น้ำ-ไฟ อย่างประหยัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชน โดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
2. คณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง
3. คณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรร่วมมือกันพัฒนาชุมชนโดยมุ่งหมาย เสริมสร้างวิถีชีวิตที่เน้นสุขนิยม มากกว่าวัตถุนิยม
4. คณะสงฆ์ ควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโอกาสที่ได้แสดงธรรมทั้งในวัดหรือภายนอกวัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทในการเป็นศูนย์รวมใจและผู้นำทางจิตวิญญาณของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาสุขภาพจิตของชุมชนในเชิงพุทธ
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนด้วยกระบวนการชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2540). *คู่มือพัฒนากร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2540). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ์ จนทโน). (2554). *ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวณโณ). (2555). *บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมะนังบุรี จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญโชค กิตติสาร. (2555). *ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2542). *พระธรรมปิฎกกับอนาคตของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: กองทุนวัฒนธรรม.
- พระมหาสุกกันต์ สุขมาโล. (2556). *บทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพิศ สมพิสาร. (2554). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภเมือง จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์อนุรักษ์ ธีรสุโก. (2556). *การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.